

ไทย กับกฎหมายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ สายไปหรือยัง ?

ดร. สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์

ห้องสมุด

เอกสารประกอบการเสวนา

จับนำชานักวิจัยกับสื่อมวลชน

วันอังคารที่ 19 มิถุนายน 2544

เอกสารชุดนี้ประกอบด้วย

- กำหนดการเสวนา
- เอกสารประกอบการนำเสนอ
(ดร. สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์)
- ร่าง พ.ร.บ.ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
และลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์
(ดร. พินัย ณ นคร)
- ทำเนียบผู้ร่วมงาน

กำหนดการเสวนา

“ไทย กับกฎหมายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ : สายไปหรือยัง”

วันอังคารที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๔๔

ห้องประชุม ๑ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ชั้น ๑๔ อาคาร เอส.เอ็ม. ทาวเวอร์ (ตรงข้ามช่อง ๕)

๑๐.๐๐ น. เปิดการประชุม และความเป็นมา

โดย ดร. ขจิต จิตตเสวี ผู้อำนวยการฝ่าย ๑ สกว.

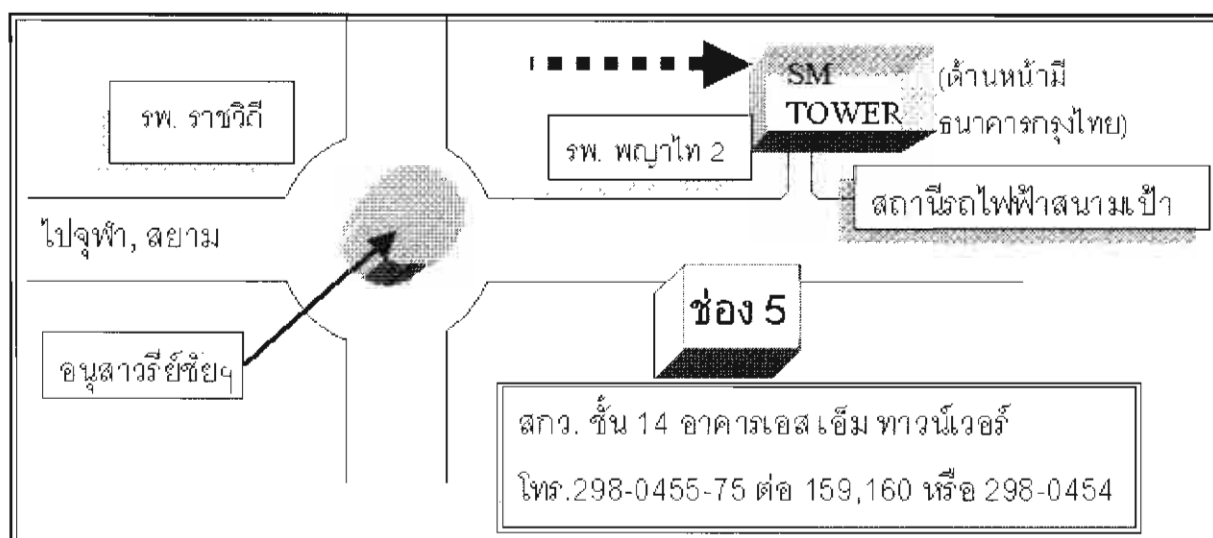
๑๐.๑๐ น. “กฎหมาย E-Commerce และกฎหมายธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์”

โดย ดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (นักวิจัย)

๑๐.๓๐ น. “ไทย กับกฎหมายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์” (เสวนาแลกเปลี่ยน)

- คุณพนัส ทัศนียานนท์ สมาชิกวุฒิสภา และกรรมการพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
- คุณประเกียรติ นาสีมา สมาชิกวุฒิสภา และกรรมการพิจารณาร่าง พ.ร.บ.
- ดร. สะพันธุ์สิทธิ์ มฤตสาร ศูนย์พัฒนาพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (NECTEC)
- คุณสุรางคณา แก้วจำนงค์ โครงการพัฒนากฎหมายเทคโนโลยีสารสนเทศ (NECTEC)
- ดร. สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ (TDRI)
- พ.ต.ท. อภิมุข ศักดิ์ธนา กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจ
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- คุณมนู อรดีดลเชษฐ์ บริษัท ดาต้าแมท จำกัด
- ดร. อมฤต เหล่ารักพงษ์ ส่วนเทคโนโลยีสารสนเทศ ธนาคารไทยพาณิชย์
- คุณอัศวเดช เสนีวงศ์ ณ อยุธยา ธนาคารกรุงไทย

๑๒.๐๐ น. สรุปรงานและรับประทานอาหารร่วมกัน

กฎหมายรัฐธรรมนูญอิเล็กทรอนิกส์

ดร. สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์

กฎหมายธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

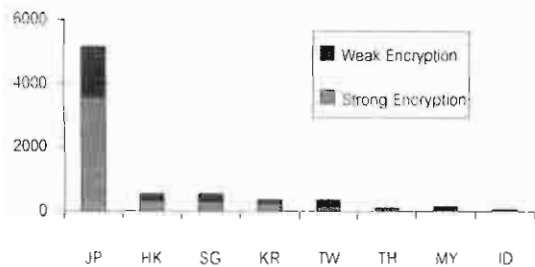
กฎหมายธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์

- สอดคล้องกับ UNCITRAL Model Law on E-Commerce
- สร้างกติการ่วมในการประกอบธุรกิจในระหว่างประเทศ และลดต้นทุนการประกอบการของทุกฝ่าย
- กฎหมายควรส่งเสริมผู้ประกอบการโดยทั่วไป ไม่ใช่ผู้ประกอบการกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

UNCITRAL Model Law on E-Commerce

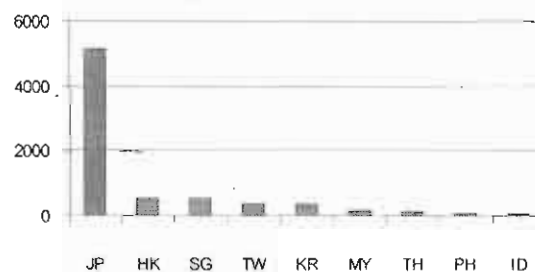

การใช้เทคโนโลยีเข้ารหัส

ที่มา: Netcraft (www.netcraft.com)

จำนวน SSL Server

ที่มา: Netcraft (www.netcraft.com)

แนวโน้มในประเทศไทย

- E-Commerce จะแพร่หลายมากขึ้น และมีความต้องการการทำธุรกรรมที่มีความปลอดภัย
- เอกชน 2 รายสนใจประกอบธุรกิจออกไปรับรองอิเล็กทรอนิกส์
- หน่วยงานรัฐออกไปรับรองใช้ในธุรกรรมภาครัฐ

คณะกรรมการและอำนาจ

- มาตรา 25 คณะกรรมการลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์
มีจำนวนมากถึง 18 คน
- มาตรา 26 คณะกรรมการไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้า
พนักงานตามกฎหมายอาญา

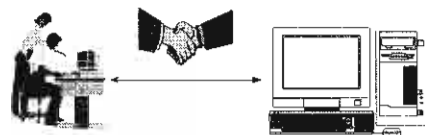
การกำกับดูแลธุรกิจออกใบรับรอง

- มาตรา 35-37 ควรแยกการใช้ใบรับรองเป็นการ
ภายในออกจากกำกับการกำกับดูแล
- มาตรา 35-37 และ 38-39 ควรคำนึงถึงความ
เสมอภาคของผู้ออกใบรับรองไทยและต่างชาติ

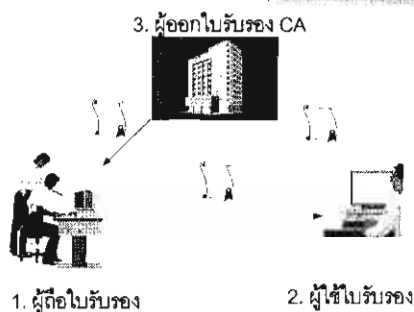
ใบรับรองใช้ทั่วไป

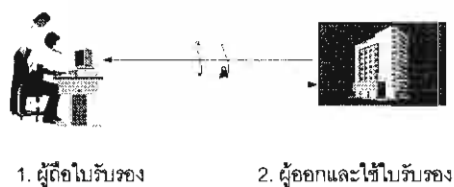
ใบรับรองที่ใช้ภายใน

กรณีมีผู้เกี่ยวข้อง 3 ฝ่าย

กรณีมีผู้เกี่ยวข้อง 2 ฝ่าย

การใช้ใบรับรองแบบต่างๆ

แบบปิด

แบบเปิด

ประเด็นทางเทคนิค

- มาตรา 33 ควรแยกลายมือชื่อแบบปลอดภัยออกเป็น 3 กลุ่ม
 - ลายมือชื่อตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา
 - ลายมือชื่อที่สามารถเชื่อมโยงเข้ากับบุคคลเป็นการเฉพาะ
 - ลายมือชื่อตามที่ตกลงกัน

ร่าง

พระราชบัญญัติ

ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

พศ. ...

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

พ.ศ. ...

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์
พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ
ของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

.....
.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรม
ทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ."

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน
นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่ธุรกรรมในทางแพ่งและพาณิชย์ที่
ดำเนินการโดยใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่ธุรกรรมที่โดยสภาพของกฎหมายไม่เปิดช่อง
ให้นำไปใช้ได้ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

คำขอ การอนุญาต การจดทะเบียน คำสั่งทางปกครอง หรือการดำเนินการใด
ตามกฎหมายกับหน่วยงานของรัฐหรือโดยหน่วยงานของรัฐ ถ้าได้กระทำในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาให้นำพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับ
และให้ถือว่ามิผลโดยชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกับการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการ
ที่กฎหมายในเรื่องนั้นกำหนด ทั้งนี้ ในพระราชกฤษฎีกาอาจกำหนดให้หน่วยงานของรัฐ
ออกระเบียบเพื่อกำหนดรายละเอียดในบางกรณีด้วยก็ได้

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"อิเล็กทรอนิกส์" หมายความว่า การประยุกต์ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้า
คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใดในลักษณะคล้ายกัน และให้หมายความรวมถึงการประยุกต์
ใช้วิธีการทางแสง วิธีการทางแม่เหล็ก หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้วิธีต่าง ๆ
เช่นว่านั้น

"ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์" หมายความว่า ข้อความที่ได้สร้าง ส่ง รับ เก็บรักษา
หรือประมวลผลด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิธีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์
จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ โทรเลข โทรศัพท์ หรือโทรสาร

"ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์" หมายความว่า อักษร อักษรระ ตัวเลข เสียง
หรือสัญลักษณ์อื่นใดที่สร้างขึ้นโดยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งนำมาประกอบกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์
เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุตัวบุคคล
ผู้เป็นเจ้าของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเพื่อแสดงว่าบุคคลดังกล่าวยอมรับและผูกพันกับข้อมูล
อิเล็กทรอนิกส์นั้น

"ข้อความ" หมายความว่า เรื่องราว หรือข้อเท็จจริง ไม่ว่าจะปรากฏในรูปแบบ
ของตัวอักษร ตัวเลข เสียงและภาพ หรือรูปแบบอื่นใดที่สื่อความหมายได้โดยสภาพของสิ่งนั้น
หรือโดยผ่านวิธีการใด ๆ

"ธุรกรรม" หมายความว่า การกระทำที่เกี่ยวกับกิจกรรมในทางแพ่ง ในทางพาณิชย์ ในการดำเนินงานของรัฐ หรือการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง

"ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์" หมายความว่า ธุรกรรมที่กระทำขึ้นโดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน

"ระบบข้อมูล" หมายความว่า กระบวนการประมวลผลด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับสร้าง ส่ง รับ เก็บรักษา หรือประมวลผลข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

"การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์" หมายความว่า การส่งหรือรับข้อความ ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้มาตรฐานที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

"ผู้ส่งข้อมูล" หมายความว่า บุคคลซึ่งเป็นผู้ส่งหรือสร้างข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ก่อนจะมีการเก็บรักษาข้อมูลเพื่อส่งไปตามวิธีการที่ผู้นั้นกำหนด โดยบุคคลนั้นอาจจะส่ง หรือสร้างข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ด้วยตนเอง หรือมีการส่งหรือสร้างข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ในนามหรือแทนบุคคลนั้นก็ได้ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงบุคคลที่เป็นสื่อกลางสำหรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น

"ผู้รับข้อมูล" หมายความว่า บุคคลซึ่งผู้ส่งข้อมูลประสงค์จะส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ให้และได้รับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น ทั้งนี้ ไม่รวมถึงบุคคลที่เป็นสื่อกลางสำหรับข้อมูล อิเล็กทรอนิกส์นั้น

"บุคคลที่เป็นสื่อกลาง" หมายความว่า บุคคลซึ่งกระทำการในนามผู้อื่นในการส่ง รับ หรือเก็บรักษาข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อันใดอันหนึ่งโดยเฉพาะ รวมถึงให้บริการอื่นที่เกี่ยวกับ ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น

"ผู้ประกอบการรับรอง" หมายความว่า บุคคลซึ่งประกอบกิจการรับรองเกี่ยวกับ ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์แบบปลอดภัยตามพระราชบัญญัตินี้

"ใบรับรอง" หมายความว่า ใบรับรองที่ออกโดยผู้ประกอบการรับรอง

"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียก ชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้น โดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา และให้หมายความรวมถึงนิติบุคคล คณะบุคคล หรือบุคคล ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดำเนินงานของรัฐไม่ว่าในการใด ๆ

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้นำบทบัญญัติรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

มาตรา ๖ ห้ามมิให้ปฏิเสธความมีผลผูกพันและการบังคับใช้ทางกฎหมายของข้อความใดเพียงเพราะเหตุที่ข้อความนั้นอยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

มาตรา ๗ ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งมาตรา ๘ ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้การใดต้องทำเป็นหนังสือ มีหลักฐานเป็นหนังสือ หรือมีเอกสารมาแสดง ถ้าได้มีการจัดทำข้อความขึ้นเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเข้าถึงด้วยการอ่านและแปลงข้อความนั้นเป็นข้อความที่นำมาใช้ในการอ้างอิงในภายหลังได้ ให้ถือว่าข้อความนั้นได้ทำเป็นหนังสือ มีหลักฐานเป็นหนังสือ หรือมีเอกสารมาแสดงแล้ว

มาตรา ๘ ในกรณีที่บุคคลหึ่งลงลายมือชื่อในหนังสือ ให้ถือว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีการลงลายมือชื่อแล้ว ถ้า

(๑) ใช้วิธีการที่สามารถระบุตัวเจ้าของลายมือชื่อ และสามารถแสดงได้ว่าเจ้าของลายมือชื่อรับรองข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นว่าเป็นของตน และ

(๒) วิธีการดังกล่าวเป็นวิธีการที่เชื่อถือได้โดยเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการสร้างหรือส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แวดล้อมหรือข้อตกลงของคู่กรณี

มาตรา ๙ ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้นำเสนอหรือเก็บรักษาข้อความใดในสภาพที่เป็นมาแต่เดิมอย่างเอกสารต้นฉบับ ถ้าได้นำเสนอหรือเก็บรักษาในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าได้มีการนำเสนอหรือเก็บรักษาเอกสารหรือข้อความตามกฎหมายแล้ว

(๑) ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้ใช้วิธีการที่เชื่อถือได้ในการรักษาความถูกต้องของข้อความตั้งแต่การสร้างข้อความเสร็จสมบูรณ์ และ

(๒) สามารถแสดงข้อความนั้นในภายหลังได้

ความถูกต้องของข้อความตาม (๑) ให้พิจารณาถึงความครบถ้วนและไม่มี การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ของข้อความ เว้นแต่การรับรองหรือบันทึกเพิ่มเติมซึ่งไม่มีผลต่อ ความถูกต้องของข้อความนั้น หรือการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตามปกติ ในการติดต่อสื่อสาร การเก็บรักษา หรือการแสดงข้อความ

ในการวินิจฉัยความน่าเชื่อถือของวิธีการรักษาความถูกต้องของข้อความ ตาม (๑) ให้พิจารณาถึงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งปวง รวมทั้งวัตถุประสงค์ของการสร้าง ข้อความนั้น

มาตรา ๑๐ ห้ามมิให้ปฏิเสธการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐาน เพียงเพราะเหตุว่าเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ในการซึ่งนำพยานหลักฐานว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จะเชื่อถือได้หรือไม่ เพียงใดนั้น ให้พิจารณาถึงความน่าเชื่อถือของลักษณะหรือวิธีการที่ใช้สร้าง เก็บรักษา หรือสื่อสารข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ลักษณะหรือวิธีการรักษาความครบถ้วนและ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงของข้อความ ลักษณะหรือวิธีการที่ใช้ในการระบุหรือแสดงตัวผู้ส่งข้อมูลรวมทั้ง เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งปวง

มาตรา ๑๑ ภายใต้บังคับบทบัญญัติมาตรา ๙ ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ เก็บรักษาเอกสารหรือข้อความใด ถ้าได้เก็บรักษาในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าได้มีการเก็บรักษาเอกสารหรือข้อความตามที่กฎหมายต้องการแล้ว

(๑) ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นสามารถเข้าถึงด้วยการอ่าน และแปลงเป็นข้อความ ที่นำมาใช้ในการอ้างอิงในภายหลังได้

(๒) ได้เก็บรักษาข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นให้อยู่ในรูปแบบที่เป็นอยู่ในขณะที่สร้าง ส่ง หรือได้รับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น หรืออยู่ในรูปแบบที่สามารถแสดงข้อความที่สร้าง ส่ง หรือได้รับให้ปรากฏอย่างถูกต้องได้

(๓) ได้เก็บรักษาข้อความส่วนที่ระบุถึงแหล่งกำเนิด ต้นทาง และปลายทางของ ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนวันและเวลาที่ส่งหรือได้รับข้อความดังกล่าว ถ้ามี ความในวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับกับข้อความที่ใช้เพียงเพื่อวัตถุประสงค์ในการส่ง หรือรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในการเก็บรักษาเอกสารหรือข้อความใด อาจกำหนดหลักเกณฑ์รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเก็บรักษาเอกสารหรือข้อความนั้นได้ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติในมาตรานี้

มาตรา ๑๒ เว้นแต่คู่กรณีจะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น คำเสนอหรือคำสนอง ในการทำสัญญาอาจทำเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และห้ามมิให้ปฏิเสธการมีผลทางกฎหมาย ของสัญญาเพียงเพราะ เหตุที่สัญญานั้นได้ทำคำเสนอหรือคำสนอง เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

มาตรา ๑๓ เว้นแต่จะตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ในระหว่างผู้ส่งข้อมูลและ ผู้รับข้อมูล การแสดงเจตนาหรือคำบอกกล่าวจะทำได้เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

มาตรา ๑๔ บุคคลใดเป็นผู้ส่งข้อมูลไม่ว่าจะเป็นการส่งโดยวิธีใด ให้ถือว่า ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นของผู้นั้น

ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ใด ปรากฏลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ของบุคคลใด ให้ถือว่า บุคคลนั้นเป็นผู้ส่งข้อมูล เว้นแต่บุคคลที่เป็นเจ้าของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นจะพิสูจน์ได้ว่า ตนมิได้เป็นผู้ส่งข้อมูล หรือมิได้มีส่วนรับรู้หรือเกี่ยวข้องกับการส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น

บุคคลใดใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นในการส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่มีอำนาจหรือโดยผู้ที่เป็นเจ้าของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์มิได้มีส่วนรับรู้หรือเกี่ยวข้อง กับการส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น ให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นผู้ส่งข้อมูล

มาตรา ๑๕ ผู้รับข้อมูลชอบที่จะถือว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นของผู้ส่งข้อมูล และชอบที่จะดำเนินการไปตามข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นได้ ถ้า

(๑) ผู้รับข้อมูลได้ตรวจสอบว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นของผู้ส่งข้อมูลตามวิธีการที่ได้ตกลงกับผู้ส่งข้อมูลไว้ก่อนแล้ว หรือ

(๒) ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้รับข้อมูลได้รับนั้นเกิดจากการกระทำของบุคคลซึ่งใช้วิธีการที่ผู้ส่งข้อมูลใช้ในการแสดงว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นเป็นของผู้ส่งข้อมูล ซึ่งบุคคลนั้นได้ล่วงรู้โดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้นกับผู้ส่งข้อมูลหรือผู้มีอำนาจกระทำการแทนผู้ส่งข้อมูล

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับ ถ้า

(๑) ในขณะที่ผู้รับข้อมูลได้รับแจ้งจากผู้ส่งข้อมูลหรือเจ้าของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้รับข้อมูลได้รับนั้นมิใช่ของตน และในขณะเดียวกันผู้รับข้อมูลมีเวลาพอสมควรที่จะดำเนินการตามที่ได้รับแจ้งนั้น หรือ

(๒) กรณีตามวรรคหนึ่ง (๒) เมื่อผู้รับข้อมูลได้รู้หรือควรจะรู้ว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นมิใช่ของผู้ส่งข้อมูลหรือเจ้าของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ หากผู้รับข้อมูลได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควร หรือดำเนินการตามวิธีการที่ได้ตกลงกันไว้ก่อนแล้ว

มาตรา ๑๖ ในกรณีตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง ในระหว่างผู้ส่งข้อมูลและผู้รับข้อมูล ผู้รับข้อมูลมีสิทธิถือว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับนั้นถูกต้องตามเจตนาของผู้ส่งข้อมูล และสามารถดำเนินการไปตามข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นได้ เว้นแต่ผู้รับข้อมูลได้รู้หรือควรจะรู้ว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับนั้นมีข้อผิดพลาดอันเกิดจากการส่ง หากผู้รับข้อมูลได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรหรือดำเนินการตามวิธีการที่ได้ตกลงกันไว้ก่อนแล้ว

มาตรา ๑๗ ผู้รับข้อมูลชอบที่จะถือว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับแต่ละชุดเป็นข้อมูลที่แยกจากกัน และสามารถดำเนินการไปตามข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แต่ละชุดนั้นได้ เว้นแต่ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ชุดนั้นจะซ้ำกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อีกชุดหนึ่ง และผู้รับข้อมูลได้รู้หรือควรจะรู้ว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ซ้ำ หากผู้รับข้อมูลได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรหรือดำเนินการตามวิธีการที่ได้ตกลงกันไว้ก่อนแล้ว

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่ต้องมีการตอบแจ้งการรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าผู้ส่งข้อมูลได้ร้องขอ หรือตกลงกับผู้รับข้อมูลไว้ก่อนหรือขณะที่ส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์หรือปรากฏในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ผู้ส่งข้อมูลมิได้ตกลงให้ตอบแจ้งการรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบหรือวิธีการใดโดยเฉพาะ การตอบแจ้งการรับอาจทำได้ด้วยการติดต่อสื่อสารจากผู้รับข้อมูล ไม่ว่าโดยระบบข้อมูลที่ทำงานโดยอัตโนมัติหรือโดยวิธีอื่นใด หรือด้วยการกระทำใด ๆ ของผู้รับข้อมูล ซึ่งเพียงพอจะแสดงต่อผู้ส่งข้อมูลว่าผู้รับข้อมูลได้รับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นแล้ว

(๒) ในกรณีที่ผู้ส่งข้อมูลกำหนดเงื่อนไขว่าจะถือว่าการส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ต่อเมื่อได้รับการตอบแจ้งการรับจากผู้รับข้อมูล ให้ถือว่ายังไม่มี การส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จนกว่าผู้ส่งข้อมูลจะได้รับการตอบแจ้งการรับแล้ว

(๓) ในกรณีที่ผู้ส่งข้อมูลมิได้กำหนดเงื่อนไขตามความใน (๒) และผู้ส่งข้อมูลมิได้รับการตอบแจ้งการรับนั้นภายในเวลาที่กำหนดหรือตกลงกัน หรือภายในระยะเวลาอันสมควรในกรณีที่มิได้กำหนดหรือตกลงเวลาไว้

(ก) ผู้ส่งข้อมูลอาจส่งคำบอกกล่าวไปยังผู้รับข้อมูลว่าตนยังมิได้รับการตอบแจ้งการรับ และกำหนดระยะเวลาอันสมควรให้ผู้รับข้อมูลตอบแจ้งการรับ และ

(ข) หากผู้ส่งข้อมูลมิได้รับการตอบแจ้งการรับภายในระยะเวลาตาม (ก) เมื่อผู้ส่งข้อมูลบอกกล่าวแก่ผู้รับข้อมูลแล้ว ผู้ส่งข้อมูลชอบที่จะถือว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นมิได้มีการส่งเลขหรือผู้ส่งข้อมูลอาจใช้สิทธิอื่นใดที่ผู้ส่งข้อมูลมีอยู่ได้

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่ผู้ส่งข้อมูลได้รับการตอบแจ้งการรับจากผู้รับข้อมูล ให้สันนิษฐานว่าผู้รับข้อมูลได้รับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องแล้ว แต่ข้อสันนิษฐานดังกล่าวมิให้ถือว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้รับข้อมูลได้รับนั้นถูกต้องตรงกันกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ส่งข้อมูลได้ส่งมา

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่ปรากฏในการตอบแจ้งการรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นเองว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้รับข้อมูลได้รับเป็นไปตามข้อกำหนดทางเทคนิคที่ผู้ส่งข้อมูลและผู้รับข้อมูลได้ตกลงหรือระบุไว้ในมาตรฐานซึ่งใช้บังคับอยู่ ให้สันนิษฐานว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งไปนั้นได้เป็นไปตามข้อกำหนดทางเทคนิคทั้งหมดแล้ว

มาตรา ๒๑ เว้นแต่ผู้ส่งข้อมูลและผู้รับข้อมูลจะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าได้มีการส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อเวลาที่ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นได้เข้าสู่ระบบข้อมูลที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของผู้ส่งข้อมูล

มาตรา ๒๒ เว้นแต่ผู้ส่งข้อมูลและผู้รับข้อมูลจะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าการรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มีผลนับแต่เวลาที่ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นได้เข้าสู่ระบบข้อมูลของผู้รับข้อมูล

หากผู้รับข้อมูลได้กำหนดระบบข้อมูลที่ประสงค์จะใช้ในการรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ไว้โดยเฉพาะ ให้ถือว่าการรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มีผลนับแต่เวลาที่ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นได้เข้าสู่ระบบข้อมูลของผู้รับข้อมูลได้กำหนดไว้ นั้น แต่ถ้าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวได้ส่งไปยังระบบข้อมูลอื่นของผู้รับข้อมูลซึ่งมิใช่ระบบข้อมูลของผู้รับข้อมูลกำหนดไว้ ให้ถือว่าการรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มีผลนับแต่เวลาที่ได้เรียกข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จากระบบข้อมูลนั้น

ความในมาตรานี้ให้ใช้บังคับกับระบบข้อมูลของผู้รับข้อมูลตั้งอยู่ในสถานที่อีกแห่งหนึ่งต่างหากจากสถานที่ที่ถือว่าผู้รับข้อมูลได้รับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา ๒๓

มาตรา ๒๓ เว้นแต่ผู้ส่งข้อมูลและผู้รับข้อมูลจะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น การส่งหรือการรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ให้ถือว่าได้ส่ง ณ ที่ทำการงานของผู้ส่งข้อมูล หรือได้รับ ณ ที่ทำการงานของผู้รับข้อมูล แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ผู้ส่งข้อมูลหรือผู้รับข้อมูลมีที่ทำการงานหลายแห่ง ให้ถือเอาที่ทำการงานที่เกี่ยวข้องมากที่สุดกับธุรกรรมนั้นเป็นที่ทำการงานเพื่อประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง แต่ถ้าไม่สามารถกำหนดได้ว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับที่ทำการงานแห่งใดมากที่สุด ให้ถือเอาสำนักงานใหญ่เป็นสถานที่ที่ได้รับหรือส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น

ในกรณีที่ไม่มีปรากฏที่ทำการงานของผู้ส่งข้อมูลหรือผู้รับข้อมูล ให้ถือเอาถิ่นที่อยู่ปกติ เป็นสถานที่ที่ส่งหรือได้รับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ความในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับกับการส่งและการรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยวิธีการทางโทรเลข และโทรพิมพ์ หรือวิธีการสื่อสารอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๒๔ ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ใดที่ได้กระทำตามวิธีการแบบปลอดภัยที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ให้สันนิษฐานว่าเป็นวิธีการที่เชื่อถือได้

หมวด ๒

คณะกรรมการลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์

มาตรา ๒๕ ให้มีคณะกรรมการลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม อีกหกคนเป็นกรรมการ โดยอย่างน้อยต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านนิติศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิทยาการคอมพิวเตอร์ และเศรษฐศาสตร์ ด้านละหนึ่งคน และต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ด้วย และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมเสนอเพื่อให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งพนักงานของสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติคนหนึ่ง เป็นกรรมการและเลขานุการ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการอีกไม่เกินสองคน

มาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) วางนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาระบบการรับรอง การสร้าง และการใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์

(๒) ความคุมและกำกับดูแลการประกอบการรับรอง

(๓) เสนอแนะต่อรัฐมนตรีเพื่อการตราพระราชกฤษฎีกาเกี่ยวกับลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามพระราชบัญญัตินี้

(๔) ออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้

(๕) ปฏิบัติการอื่นใดเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ให้คณะกรรมการเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๒๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา ๒๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๒๗ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) คณะรัฐมนตรีให้ออก

(๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๒๙ ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๘ ให้ถือว่าคณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่ และให้ดำเนินการแต่งตั้งกรรมการใหม่แทนภายในหกสิบวันนับแต่วันที่กรรมการพ้นจากตำแหน่ง

ให้กรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา ๓๐ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้คณะกรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้

มาตรา ๓๑ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้

ให้นำความในมาตรา ๓๐ มาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

มาตรา ๓๒ ให้สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการ

หมวด ๓

ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์แบบปลอดภัย

มาตรา ๓๓ ให้ถือว่าลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่อไปนี้เป็นลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์แบบปลอดภัย

(๑) ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๒๔

(๒) ในกรณีที่ผู้ส่งข้อมูลและผู้รับข้อมูลได้ตกลงกันไว้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างขึ้นโดยอยู่ในความควบคุมของผู้ส่งข้อมูลคนใดในขณะที่สร้าง และวิธีการที่ใช้ในการสร้างลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้นสามารถเชื่อมโยงบุคคลดังกล่าวกับลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นการเฉพาะ

มาตรา ๓๔ ถ้าบุคคลใดใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์แบบปลอมก๊อปปี้ในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ใด ให้สันนิษฐานว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นไม่มีการเปลี่ยนแปลงนับแต่เวลาที่มีการสร้างลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์นั้น และบุคคลนั้นมีเจตนาให้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวเป็นลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ของตน

มาตรา ๓๕ บุคคลอาจประกอบกิจการเป็นผู้ประกอบการรับรองได้ เว้นแต่ในกรณีที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างความเชื่อถือและยอมรับในระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ หรือเพื่อป้องกันความเสียหายต่อสาธารณชน คณะกรรมการอาจเสนอให้ตราพระราชกฤษฎีกากำหนดให้การประกอบการรับรองกรณีใด เป็นกิจการที่ต้องแจ้งให้ทราบ ขึ้นทะเบียนหรือต้องได้รับใบอนุญาตก่อนก็ได้

ในการกำหนดให้กรณีใดต้องแจ้งให้ทราบ ขึ้นทะเบียนหรือกรณีใดต้องได้รับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดโดยพิจารณาจากความเหมาะสมในการป้องกันความเสียหายตามระดับความรุนแรงของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการประกอบการรับรองนั้น

ในการนี้จะกำหนดให้หน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งแห่งใด เป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวก็ได้

มาตรา ๓๖ ในกรณีที่พระราชกฤษฎีกากำหนดให้การประกอบการรับรองกรณีใดเป็นกิจการที่ต้องแจ้งให้ทราบหรือขึ้นทะเบียน ให้ผู้ที่ประสงค์จะประกอบการรับรองดังกล่าวต้องแจ้งหรือขึ้นทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาทราบก่อนเริ่มประกอบการรับรองนั้น

หลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งหรือขึ้นทะเบียนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา และเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาได้รับแจ้งหรือรับขึ้นทะเบียน ให้ออกใบรับแจ้งหรือใบรับขึ้นทะเบียนเพื่อเป็นหลักฐานการแจ้งหรือการขึ้นทะเบียนในวันที่ได้รับแจ้งหรือรับขึ้นทะเบียน และให้ผู้แจ้งหรือผู้ขึ้นทะเบียนประกอบการรับรองได้ตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งหรือรับขึ้นทะเบียน แต่ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาตรวจพบในภายหลังว่าการแจ้งหรือขึ้นทะเบียนไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน ให้มีอำนาจสั่งผู้แจ้งหรือผู้ขึ้นทะเบียนแก้ไขให้ถูกต้องหรือครบถ้วนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งดังกล่าว

ในการประกอบการรับรองของผู้แจ้งหรือขึ้นทะเบียนตามวรรคหนึ่งต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาและตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ถ้าผู้แจ้งหรือผู้ขึ้นทะเบียนตามวรรคหนึ่งไม่แก้ไขการแจ้งหรือขึ้นทะเบียนให้ถูกต้อง หรือครบถ้วนตามวรรคสอง หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประกอบการรับรองตามวรรคสาม ให้คณะกรรมการพิจารณามีคำสั่งลงโทษปรับทางปกครองไม่เกินหนึ่งล้านบาท โดยคำนึงถึงความร้ายแรงแห่งพฤติกรรมที่กระทำผิด และในกรณีให้เห็นสมควร คณะกรรมการอาจมีคำสั่งให้ผู้นั้นดำเนินการใด ๆ เพื่อแก้ไขให้ถูกต้องหรือเหมาะสมได้

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาลงโทษปรับทางปกครองให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนดและถ้าผู้ถูกลงโทษปรับทางปกครองไม่ยอมชำระค่าปรับทางปกครอง ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามวรรคสี่ไม่ดำเนินการแก้ไขตามคำสั่งของคณะกรรมการหรือกระทำความผิดซ้ำอีก ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งห้ามมิให้ผู้นั้นประกอบธุรกิจตามที่ได้แจ้งหรือขึ้นทะเบียนอีกต่อไป

มาตรา ๓๗ ในกรณีที่มีพระราชกฤษฎีกาให้การประกอบการรับรองกรณีใดเป็นกิจการที่ต้องได้รับใบอนุญาต ให้ผู้ที่ประสงค์จะประกอบการรับรองดังกล่าวยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาต หลักเกณฑ์และวิธีการขออนุญาต และการออกใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต การคืนใบอนุญาต และการสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

ในการประกอบการรับรองของผู้ได้รับใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา ประกาศที่คณะกรรมการกำหนดหรือเงื่อนไขในใบอนุญาต

หลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาตามวรรคสาม อย่างน้อยต้องมีรายละเอียดในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) ระบบที่เชื่อถือได้ในการประกอบการรับรอง ใบรับรองของผู้ประกอบการรับรองตนเอง ระบบเก็บรักษาและประกาศข้อมูลเกี่ยวกับใบรับรองและผู้ประกอบการรับรอง การตรวจสอบการประกอบการรับรอง หน้าที่ของผู้ประกอบการรับรองที่ต้องใช้ความระมัดระวังในการออกใบรับรอง และที่จะต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงต่อบุคคลทั่วไป รายการในใบรับรอง รวมทั้งคำชี้แจงทางปฏิบัติในการประกอบการรับรอง

(๒) หน้าที่ของผู้ถือใบรับรอง

(๓) การตรวจสอบเพื่อประเมินการปฏิบัติงานรับรองของผู้ประกอบการรับรอง ในกรณีที่ผู้ได้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์การประกอบการรับรองตามวรรคสาม ให้คณะกรรมการพิจารณามีคำสั่งลงโทษปรับทางปกครองไม่เกิน สองล้านบาท โดยคำนึงถึงความร้ายแรงแห่งพฤติกรรมที่กระทำผิด และในกรณีที่เห็นสมควร คณะกรรมการอาจมีคำสั่งให้ผู้นั้นดำเนินการใด ๆ เพื่อแก้ไขให้ถูกต้องหรือเหมาะสมได้ ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา ๓๖ วรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคห้าไม่ดำเนินการแก้ไขตามคำสั่งของคณะกรรมการ หรือกระทำความผิดซ้ำอีก ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต

มาตรา ๓๘ ใบรับรองของต่างประเทศให้ถือว่ามีผลเช่นเดียวกับใบรับรอง ที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หากการออกใบรับรองของต่างประเทศดังกล่าวได้ใช้ระบบที่ เชื่อถือได้ที่มีความน่าเชื่อถือไม่น้อยกว่าระบบที่เชื่อถือได้ตามพระราชบัญญัตินี้ และเป็นไปตาม หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๙ ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างขึ้นโดยใช้ระบบที่มีใบรับรองของ ต่างประเทศตามมาตรา ๓๘ ให้ถือว่ามีผลเช่นเดียวกับลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีใบรับรอง ตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๔

ธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ

มาตรา ๔๐ ในการออกพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๓ วรรคสอง พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวอาจกำหนดให้ผู้ประกอบกิจการเกี่ยวกับธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ต้องแจ้งให้ทราบ ขึ้นทะเบียนหรือได้รับใบอนุญาตแล้วแต่กรณี ก่อนประกอบกิจการก็ได้ ในกรณีนี้ให้นำมาตรา ๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ และบทกำหนดโทษที่เกี่ยวข้องมาใช้บังคับ โดยอนุโลม

หมวด ๕

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๔๑ ผู้ใดประกอบการรับรองโดยไม่แจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาทราบตามมาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง หรือโดยฝ่าฝืนคำสั่งห้ามการประกอบธุรกิจของคณะกรรมการตามมาตรา ๓๖ วรรคหก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๒ ผู้ใดประกอบการรับรองโดยไม่ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา ๓๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๔๓ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ที่กระทำโดยนิติบุคคล ผู้จัดการหรือผู้แทนนิติบุคคลหรือผู้ซึ่งมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของนิติบุคคลต้องรับผิดชอบในความผิดนั้นด้วย เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้เห็นหรือมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดนั้นด้วย

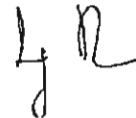
บทเฉพาะกาล

มาตรา ๔๔ ในระยะเวลาสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ
ให้ผู้อำนวยการศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติปฏิบัติหน้าที่เลขานุการ
ของคณะกรรมการ

.....

.....

ถูกต้องตามมติของสภาผู้แทนราษฎร

(นางบุษกร กลีกร)

หัวหน้าฝ่ายนิติ กองการประชุม
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

กฎหมายว่าด้วยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์

ดร. พิณัย ณ นคร

กฎหมายว่าด้วยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์และลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์*

โดย ดร. พันย์ ณ นคร**

ความนำ

คำว่า "พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์" (Electronic Commerce) หรือที่มักเรียกย่อกันว่า อีคอมเมิร์ซ (E-Commerce) นับเป็นคำที่เริ่มเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในยุคที่มีการติดต่อสื่อสารกันโดยระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นระบบการติดต่อสื่อสารแบบไร้พรมแดน (Borderless) กล่าวคือ ผู้ซึ่งติดต่อสื่อสารหรือทำการค้ากันบนเครือข่ายมีอยู่ทุกที่ ทุกประเทศ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วแต่ละคนมักจะไม่เคยรู้จักหรือเห็นหน้ากันมาก่อนด้วยซ้ำ การที่ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีลักษณะ "สื่อผสม" (multimedia) ซึ่งเป็นลักษณะที่บุคคลสามารถติดต่อสื่อสารโดยนำสื่อหลายประเภทมาผสมกัน (ไม่ว่าจะเป็นการรับส่งข้อความธรรมดา การรับส่งภาพ หรือแม้กระทั่งเสียง ตลอดจนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เสียง) นี้เองที่ยังเอื้ออำนวยให้มีการทำการค้ากันบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ปรากฏการณ์ทางการค้าที่เห็นได้ชัดในยุคนี้คือการติดต่อทำการค้ากันโดยใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ และการโฆษณาขายสินค้ากันผ่านเว็บไซต์ต่างๆ สินค้าที่ทำการค้ากันมีทั้งสินค้าที่จับต้องได้ เช่น หนังสือ รถยนต์ หรือแม้กระทั่งบ้าน ที่ดินและอสังหาริมทรัพย์อื่นๆ และสินค้าที่จับต้องไม่ได้ เช่น เพลง ภาพยนตร์ หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่สามารถส่งซื้อกันโดยที่ผู้ขายไม่จำเป็นต้องจัดส่งสินค้าไปให้ผู้ซื้อแต่จัดทำเว็บไซต์ในลักษณะที่ผู้ซื้อสามารถถ่ายข้อมูลจากเครือข่าย (download) ไปใช้ได้เลย นอกจากสินค้าแล้วก็ยังมีการบริการกันอย่างแพร่หลายอีกด้วย

ปรากฏการณ์ดังกล่าวข้างต้นเป็นปรากฏการณ์ที่รู้จักกันภายใต้ชื่อว่า "พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์" หากจะพิเคราะห์กันตามตัวอักษรแล้วก็คือการค้าโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์นั่นเอง อันที่จริงแล้วสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีได้จำกัดอยู่ที่ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงสื่อทุกชนิดที่ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น การใช้เทเล็กซ์ โทรเลข โทรสาร หรือระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันโดยใช้มาตรฐานที่คู่กรณีกำหนดกันไว้ล่วงหน้า (ที่เรียกกันว่า Electronic data interchange หรือ EDI) ก็ล้วนแล้วแต่อยู่ในขอบเขตของคำว่า "พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์" ทั้งสิ้น แต่ที่มักจะ

* บทความนี้ปรับปรุงจากบทความซึ่งลงพิมพ์ในวารสารบทบัญญัติ เล่มที่ 56 ตอน 2, มิถุนายน 2543

** น.บ. (เกียรตินิยม) (ธรรมศาสตร์) นบท., Diploma in English Legal Studies (With Distinction) (มหาวิทยาลัยบริสตอล), LL.M. (มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์), Ph.D. (มหาวิทยาลัยบริสตอล) อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อดีตนักกฎหมายกฤษฎีกา กองกฎหมายต่างประเทศและกลุ่มกฎหมายการค้าต่างประเทศและทรัพย์สินทางปัญญา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ใช้คำนี้ในบริบทของการติดต่อผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตก็เป็นเพราะระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นระบบที่ใช้กันแพร่หลายมากที่สุดในปัจจุบันนั่นเอง

ความแพร่หลายของการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ทำให้เกิดการริเริ่มและพัฒนากฎหมายที่สามารถรองรับปรากฏการณ์ทางเทคโนโลยีใหม่เหล่านี้ กฎหมายของแต่ละประเทศอาจจะรองรับการสื่อสารโดยใช้เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่สลับซับซ้อนมากนัก เช่น การใช้เทเล็กซ์หรือโทรสาร แต่เมื่อเทคโนโลยีพัฒนาก้าวหน้าไปจนถึงขั้นที่การรับส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์สามารถกระทำได้ภายในเวลาเพียงไม่กี่วินาทีไม่ว่าคู่กรณีจะอยู่กันคนละทวีปก็ทำให้ต้องใคร่ครวญหาทฤษฎีทางกฎหมายมาใช้กันเพราะทฤษฎีดั้งเดิมไม่อาจนำมาใช้ได้ ที่เห็นได้ชัดก็เช่น เมื่อคู่กรณีที่อยู่กันคนละทวีปทำคำเสนอคำสนองกันโดยทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ก็ต้องหาหลักเกณฑ์ที่จะใช้พิจารณาว่าระยะเวลาใดเป็นระยะเวลาที่ถือว่าการรับหรือการส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มีผลทางกฎหมาย การพิจารณาในประเด็นเหล่านี้เป็นการพิจารณาที่มีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับประเด็นการก่อให้เกิดสัญญา (Formation of contract) คงต้องตระหนักกันว่าในกฎหมายของประเทศทั้งระบบ civil law และระบบ common law สัญญาเกิดเมื่อมีคำเสนอและคำสนอง แต่ละประเทศต่างก็มีทฤษฎีหรือหลักกฎหมายเกี่ยวกับระยะเวลาที่ถือว่าคำเสนอหรือคำสนอนมีผล เช่น กฎหมายไทยถือว่าการแสดงเจตนาที่แสดงไปยังบุคคลซึ่งอยู่ห่างกันโดยระยะทางมีผลนับแต่ที่การแสดงเจตนาขึ้นไปถึงผู้รับการแสดงเจตนา (มาตรา 169 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์) หากกฎหมายไทยจะถือเอาว่าการติดต่อกันทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์เป็นการติดต่อระหว่างบุคคลซึ่งมิได้อยู่เฉพาะหน้า ก็ต้องถือว่าการแสดงเจตนามีผลเมื่อ "ไปถึง" (reach) คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง แต่ก็มีปัญหาว่าเมื่อระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นระบบที่มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกันหลายทอด จะถือเอาระยะเวลาใดเป็นระยะเวลาที่ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น "ไปถึง" อีกฝ่ายหนึ่งประเทศต่าง ๆ จึงต้องออกกฎหมายมารองรับพัฒนาการทางเทคโนโลยีเหล่านี้

บทความนี้จะแสดงถึงพัฒนาการทางกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยในส่วนแรกจะกล่าวถึงกฎหมายแม่แบบของคณะกรรมการกฤษฎีกาการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติว่าด้วยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce 1996 โดยอธิบายถึงสาระสำคัญโดยสังเขป ส่วนที่สองของบทความนี้จะอธิบายเกี่ยวกับลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งในบรรดาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และในที่สุดท้ายก็จะกล่าวถึงความพยายามของประเทศไทยที่จะออกกฎหมายรองรับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ โดยจะกล่าวถึงร่างกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ และร่างกฎหมายว่าด้วยลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติรับหลักการไปเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2543 ซึ่งต่อมาในวันที่ 25 กรกฎาคม 2543 คณะรัฐมนตรีก็ได้มีมติเห็นชอบตามข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้รวมร่างกฎหมายทั้งสองฉบับเป็นฉบับเดียวกันเพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน ทั้งนี้ โดยนำเอาราย

ละเมิดทางเทคนิคเกี่ยวกับลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์แยกไปบัญญัติเป็นพระราชกฤษฎีกาเพื่อให้สามารถแก้ไขรายละเอียดให้ทันสมัยและสอดคล้องกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณาร่างกฎหมาย (ฉบับที่รวมเป็นร่างเดียวกัน) โดยสภาผู้แทนราษฎร ได้มีการแก้ไขบทบัญญัติบางมาตรา และได้มีการเพิ่มบทบัญญัติว่าด้วยลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์แบบปลอดภัย (Secure electronic signatures) แม้ว่าการแก้ไขบางประการได้ก่อให้เกิดผลดี แต่การแก้ไขในหลายมาตรา (โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรท่านหนึ่งซึ่งผู้เขียนไม่ประสงค์จะระบุนาม ณ ที่นี้) ได้กระทำในลักษณะที่ผิดไปจากหลักสากลในสาระสำคัญ นอกจากนั้น ยังปรากฏด้วยว่าบางมาตราก็ขัดแย้งกันเอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เสนอแก้ไขมิได้มีความรู้ความเข้าใจกฎหมายพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์อย่างเพียงพอ ร่างกฎหมายดังกล่าวได้รับความเห็นชอบโดยสภาผู้แทนราษฎรแล้วในวันที่ 27 กันยายน 2543 ที่ผ่านมา และจะเข้าสู่การพิจารณาโดยวุฒิสภาต่อไป ในกรณีนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่วุฒิสภาต้องแก้ไขความผิดพลาดที่ปรากฏในร่างฉบับที่สภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบไปแล้ว มิฉะนั้นแล้ว ภาพลักษณ์ของความพร้อมด้านกฎหมายว่าด้วยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยในประชาคมโลกก็คงเป็นภาพลักษณ์ในทางลบเป็นอย่างยิ่ง

I: กฎหมายแม่แบบของ UNCITRAL

คณะกรรมการกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ (United Nations Commission on International Trade Law หรือ UNCITRAL) ซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งของสหประชาชาติ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ประชาคมโลกมีกฎหมายการค้าระหว่างประเทศที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน (Harmonisation and unification of the law of international trade) ได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการมีกฎหมายร่วมกันที่ใช้บังคับกับการติดต่อสื่อสารหรือทำการค้าโดยใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ จึงได้ประชุมเพื่อยกร่างกฎหมายแม่แบบเกี่ยวกับเรื่องนี้ ซึ่งประเทศต่าง ๆ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการออกกฎหมายภายในของตนให้สอดคล้องกันเพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ในที่สุดการยกร่างกฎหมายแม่แบบก็บรรลุผลสำเร็จโดยปรากฏออกมาเป็น UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce และสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้มีมติรับกฎหมายแม่แบบดังกล่าวนี้ โดยเชื่อว่าจะช่วยให้ทุกประเทศใช้เป็นแนวทางตรากฎหมายของตนรองรับวิธีการรับส่งและเก็บรักษาข้อมูลโดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์แทนรูปแบบที่ยังดำเนินการด้วยกระดาษ (paper-based methods) สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติยังแนะนำให้ทุกประเทศให้ความสำคัญและคำนึงถึงกฎหมายแม่แบบนี้ยิ่งที่สุดในการตราหรือแก้ไขกฎหมายของตนเพื่อจรรโลงให้กฎหมายการค้าระหว่างประเทศในเรื่องนี้มีความสอดคล้องกันและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน¹

¹ อารัมภบทบางตอนของมติสมัชชาใหญ่แห่งประชาชาติสะท้อนถึงความสำคัญของกฎหมายแม่แบบอันนี้ได้เป็นอย่างดี จึงได้คัดมากล่าว ณ ที่นี้

1.1 ลักษณะทั่วไปของกฎหมายแม่แบบของ UNCITRAL

ว่าด้วยพาณิชย์ทางอิเล็กทรอนิกส์

1.1.1 กฎหมายกำหนดกรอบเบื้องต้น (Framework Law)

โดยที่ระบบกฎหมายภายในของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน กฎหมายแม่แบบของ UNCITRAL ว่าด้วยพาณิชย์ทางอิเล็กทรอนิกส์จึงมุ่งหมายเพียงกำหนดหลักเกณฑ์สำคัญๆ ที่ประเทศต่างๆ นำไปใช้เป็นแนวทางในการตราหรือแก้ไขกฎหมายของตนเพื่อรองรับวิธีการรับส่งหรือเก็บรักษาข้อมูลโดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้กฎหมายของประชาคมโลกเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะจรรโลงการค้าระหว่างประเทศ ทั้งนี้ แต่ละประเทศที่นำกฎหมายแม่แบบนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการตราหรือแก้ไขกฎหมายของตนสามารถกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เพิ่มเติมจากหลักเกณฑ์สำคัญๆ ที่กำหนดไว้ในกฎหมายแม่แบบ โดยที่ส่วนที่เพิ่มเติมนั้นสอดคล้องกับหลักเกณฑ์สำคัญและเจตนารมณ์ของกฎหมายแม่แบบด้วย ในนัยนี้ จึงกล่าวกันว่ากฎหมายแม่แบบเป็น "กฎหมายกำหนดกรอบเบื้องต้น" (framework law) เท่านั้น

1.1.2 หลักการยอมรับสถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เสมือนกับสถานะ

ทางกฎหมายของเอกสารธรรมดา (Functional-equivalent approach)

กฎหมายแม่แบบของ UNCITRAL ว่าด้วยพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวทางที่ให้การยอมรับว่าการติดต่อหรือทำการค้าโดยใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มีผลทางกฎหมายเสมือนกับการติดต่อหรือทำการค้าโดยใช้เอกสารธรรมดา แนวทางดังกล่าวเรียกกันว่า functional-equivalent approach หากพิจารณาในบริบทของการติดต่อทำการค้าโดยใช้กระดาษหรือเอกสารธรรมดา จะเห็นว่าโดยปกติแล้วกฎหมายของประเทศต่าง ๆ วางข้อกำหนดบางประการไว้ เช่น เรื่องการทำเป็นหนังสือ (writing) การมีหลักฐานเป็นหนังสือ (evidence in writing) การมีเอกสารต้นฉบับ (Original) ตลอดจนการลงลายมือชื่อ (signature) ข้อกำหนดทางกฎหมายเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการติดต่อทำการค้าโดยใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แทนเอกสารธรรมดา เพราะเมื่อพิจารณาในความหมายโดยเคร่งครัดแล้วข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ไม่สามารถจะอยู่ในสภาพที่ทำเป็นหนังสือ มีหลัก

"Noting that an increasing number of transactions in international trade are carried out by means of electronic data interchange and other means of communication, commonly referred to as "electronic commerce", which involve the use of alternatives to paper-based methods of communication and storage of information,

"Convinced that the establishment of a model law facilitating the use of electronic commerce that is acceptable to States with different legal, social and economic systems, could contribute significantly to the development of harmonious economic relations,

... .."

ฐานเป็นหนังสือ หรือมีลักษณะเป็นเอกสารต้นฉบับได้เลย สำหรับข้อกำหนดเกี่ยวกับการลงลายมือชื่อนั้น เมื่อมีการใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งมีลักษณะเป็นสัญลักษณ์และรหัสที่สร้างขึ้นโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อกำกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งไปยังผู้อื่นนั้น ก็คงถือไม่ได้ว่าสิ่งดังกล่าวเป็นลายมือชื่อในความหมายโดยปกติ การที่บุคคลส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งข้อความที่มีมูลค่าไม่ต่ำกว่าจำนวนที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อของฝ่ายผู้ต้องรับผิดชอบ หากผู้ส่งชื่อได้ใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์กำกับข้อความในไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ของตน กฎหมายยังไม่ถือว่าเป็นหลักฐานที่เป็นหนังสือที่ลงลายมือชื่อแล้ว การแก้ไขข้อขัดข้องทางกฎหมายเหล่านี้จำเป็นต้องให้การยอมรับหรือรับรองว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มีสถานะทางกฎหมายเช่นเดียวกับเอกสารธรรมดา อย่างไรก็ตาม ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ย่อมมีความเสี่ยงที่จะถูกเปลี่ยนแปลงแก้ไขง่ายกว่าเอกสารธรรมดา ในบางกรณีกฎหมายแม่แบบจึงให้การรับรองสถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เมื่อการสร้างหรือเก็บรักษาข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้นได้มีการใช้วิธีการที่น่าเชื่อถือได้เท่านั้น ซึ่งเป็นวิธีการที่ป้องกันมิให้ข้อมูลนั้นถูกเปลี่ยนแปลงแก้ไขจากเดิม

การให้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์มีผลหรือสถานะทางกฎหมายเช่นเดียวกับเอกสารธรรมดา (ตามหลัก functional-equivalent approach) นั้นมิได้ลบล้างหลักกฎหมายที่ใช้กับเอกสารธรรมดา กฎหมายมิได้บังคับให้บุคคลต้องใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แทนเอกสารธรรมดา ดังนั้น บุคคลยังคงสามารถติดต่อทำการค้ากันโดยใช้วิธีการแบบเดิมโดยอยู่ภายในบังคับของหลักกฎหมายดั้งเดิม (เช่น หลักกฎหมายในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยที่ว่าด้วยสัญญาที่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ) กฎหมายว่าด้วยพาณิชย์ทางอิเล็กทรอนิกส์จึงเป็นเพียงการให้ทางเลือกใหม่แก่บุคคลเท่านั้น

1.1.3 ขอบเขตของกฎหมาย

กฎหมายแม่แบบที่กล่าวถึงข้างต้นเป็นกฎหมายแม่แบบว่าด้วย "พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์" และใน Article 1 ก็ได้บัญญัติว่า "กฎหมายนี้ใช้บังคับกับข้อมูลชนิดใดๆ ที่อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งใช้ในกิจกรรมทางพาณิชย์"² ดังนั้น ตามความหมายโดยเคร่งครัดแล้ว กฎหมายนี้ใช้กับความสัมพันธ์เชิงพาณิชย์เท่านั้น คำว่า "ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์" (ซึ่งกฎหมายแม่แบบใช้คำว่า "data message") ได้รับการนิยามให้มีความหมายกว้าง โดยหมายถึง "ข้อมูลที่สร้าง ส่ง รับ หรือเก็บรักษาโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ วิธีการทางแสง หรือวิธีการทำนองเดียวกัน รวมถึงวิธีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างคอมพิวเตอร์ด้วยกันโดยใช้มาตรฐานที่คู่กรณีตกลงกันไว้ล่วงหน้า (EDI) การใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ โทรเลข เทเล็กซ์ และ telecopy" (ความที่ว่า "หรือวิธีการทำนองเดียวกัน"

² **Article 1.** Sphere of applicability: "This Law applies to any kind of information in the form of a data message used in the context of commercial activities."